

Autorský tým: Šimon Sedlář, Dominik Navrátil, Nikola Černoušková,
Pedagogické vedení: Mgr. Martina Holadová

Scénář – rozhovor s paní Marií Šalamounovou

Paní Šalamounová se narodila 9. 12. 1931 na jižní Moravě ve Frélichově, obci kde žili většinou Chorvaté.

Otázka (Šimon): Paní Šalamounová dozvěděli jsme se, že patříte ke komunitě moravských Chorvatů. Jak se sem vaši předkové dostali?

Ti Turci taky tehdy dělali výpravy do všech vedlejších států, dokonce do Evropy, Maďarsko zabírali a mimo jiné Chorvatsko. No a lidi se samozřejmě báli a spousta jich utíkala před válkou. Turci obsazovali jeden stát za druhým, a tak i Chorvati utíkali. Jak utíkali, tak se usadili právě na jižní Moravě, protože jižní Morava ta je hodně podobná Chorvatsku. Bylo to v roce 1525-1530 a nevím, který národ by se mohl pochlubit, že si za 500 let zachoval svoji řeč a svůj kraj. A já jsem jednou z nich.

Tatínek paní Šalamounové pracoval jako český četník a později jako pohraničník v Hrušovanech. Proto měl také informace o připravovaném záboru Sudet Hitlerem.

Otázka (Dominik): Změnilo se něco ve vašem životě těsně před obsazením Sudet?

Chorvaté jsou Slované a mají rozhodně blíže ke Slovanům než ke Germánům a tatínek byl víc nakloněný slovanskému národu. A četníci už věděli, že Hitler se chystá na republiku. No a co teď? Oni museli pryč z těch Hrušovan, protože to chtěl zabírat Hitler a tak se jejich kancelář začala stěhovat. Ale co s námi? Zapřáhli vůz, na vůz naložili nábytek a stěhovali jsme se do rodné obce - do Frélichova.

Tatínek odešel s četníky a v Brně zamluvil byt pro celou rodinu. Ještě než se však stihli přestěhovat, Hitler zabral pohraničí a později okupoval i celou republiku. Mamince s dětmi bylo znemožněno přestěhovat se, i když měli protektorátní příslušnost.

Otázka (Nikola): Když jste zůstali v Sudetech a tatínek byl český četník, pronásledovali vaši rodinu nějak během 2. světové války?

Maminka půl roku nevěděla, kde tatínek je, až dostala tajný dopis, že je v Brně. Za půl roku! Ale co. Já už jsem spala, byla jsem menší a sestra byla ještě vzhůru. Slyšela, že někdo jde, dole bouchá. Ten dopis schovala. Přišlo Gestapo! Kdyby ho bývali tenkrát chytili, tak nežije. Tatínek byl hodně proti Němcům a tak ho našťestí nenašli. Přišli, zamkli za sebou. Od půdy až po sklep- všechno prohledali. Ještěže tatínek nebyl doma, jinak by ho bývali zastřelili.

Otázka (Dominik): Dozvěděli jsme se, že situace vás a vašich krajanů byla složitá. Co se dělo po druhé světové válce?

Pak přišel rok 1945 a hranice se zase posunula na původní místo, takže to byla zase Československá republika. Jenomže někteří „vrtáci“ na Okresním národním výboru zase říkali, že Chorvati byli němečtí vojáci, že bojovali s Hitlerem.

Jako obyvatelé Sudet se stali i moravští Chorvaté občany „říše“ a měli brannou povinnost. Museli tedy bojovat na straně Německa.

Jenomže po pětačtyřicátém zase naši kluci byli čeští vojáci. Nejdřív byli za Rakouska Němci, pak byla Česká republika - čeští vojáci, pak přišel Hitler - němečtí vojáci a po tom pětačtyřicátém zase čeští vojáci. Tak, že byli němečtí vojáci, tak my je vystěhujem.

Otázka (Šimon): Podařilo se jim to?

V sedmačtyřicátém všechny čtyři strany podepsaly, že ti lidi tam zůstanou. Včetně komunistické strany. V sedmačtyřicátém byla přísaha, já jsem v krojovaném. Před kostelem jsme přísahali, že budeme věrně sloužit Československé republice, třebaže jsme Chorvaté.

Ta přísaha tam byla, všechny čtyři strany to podepsaly a rozhodlo se, že tam ti lidi zůstanou. Jenomže přišel osmačtyřicátý rok. Ty ostatní strany do toho neměly co mluvit a komunisti začali vládnout. A protože byli Chorvati taky katolíci, tak je chtěli dostat prostě pryč. Tehdy byl Okresní národní výbor Mikulov a tam byl jeden právník a ten řekl: „Do každé obce dám dvě, tři rodiny a za pár let bude po nich.“ Což se mu podařilo.

Otázka (Nikola): Bránili jste se nějakým způsobem proti stěhování?

A tak spoustu lidí se bránilo. Tatínek, že byl v tom odboji, měl určitá práva. Tak se bránil za celou obec. Říkal: „I když byli němečtí vojáci, oni jsou v jádru dobří lidé. Oni se starali jen o ty svá pole. O žádnou politiku se nestarali.“ Prostě jezdil do Prahy až na vyslanectví. U nás byl ve Frélichově konzul z Brna. Byl to Chorvat z Jugoslávie, z Chorvatska a při té přísaze v sedmačtyřicátém byl taky přítomen.

Můj otec nemeškal a napojil se na Titu. Víte, kdo to byl Tito? Prezident Chorvatské republiky! Tatínek žádal Titu o pomoc a v Praze to ale věděli, že je s ním ve spojení. Tak ho přišli taky zatknout, protože pořád posílal po těch, co tam jezdili, nějaké vzkazy. Tito psal republice, že nemají ubližovat chorvatskému národu. A potom začali stěhovat. Tatínka zavřeli na dva roky, aby nás mohli taky vystěhovat. Jinak na nás nemohli, protože tatínek byl v odboji. Bylo to hrozné. Oni je stěhovali dva roky. Já říkám do vyhnanství.

To jsem říkala Diensbierovi: „**Fašisti nás vyháněli a komunisti vyhnali**“

Otázka (Dominik): Jak probíhalo vaše stěhování?

Oni si paklíčem odemkli barák. Někteří se třeba balili, ale my jsme neměli nic, protože jsme s tím nepočítali. Vzali nábytek a už to nakládali na nákladní auta-SAMI. Z vlastního, co jsme platili dvacet let dluh.

My jsme nevěděli, kam jedeme. Nakládali na nákladní vůz a mně tekly slzy a cosi mně říkalo, že už se domů nikdy nevrátím. Tam jsem prožila nejkrásnější léta svého života, své dětství, tam kde jsem se narodila. Zavezli nás na nádraží v Novosedlech. Do dobytčáku, kde se vozí dobytek, nás naložili a jeli jsme a nevěděli kam. Tak nás vezli, vezli celou noc. A naložili nás zase na nákladní auta a vezli nás do Německé Huzové. To jsou Nízké Jeseníky a je tam strašná zima. My jsme tam přišli a vůbec jsme neměli ubytování. A tak nás dali do obecního bytu. To byla kdysi sýpka. Tam byly pokoje sedm a půl metru dlouhé a pět a půl široké, to se nedalo vytopit. Pivo na stole zmrzlo v kuchyni, takovou zimu jsme tam měli.

Otázka (Šimon): Kdy se vrátil tatínek z vězení?

Tatínek potom v tom padesátém roce přišel, ale ne už domů, ale sem do té Huzové.

Otázka (Nikola): Nyní bydlíte se sestrou v Uničově. Jak jste se tam ocitly?

V Uničově jsme měli tetu, mamčinu sestru a tam se uvolnil domeček. A že si ho koupíme a mohli bychom se tam nastěhovat. A tak jsme ten domek koupili.

V roce 1966 se rodina přestěhovala do Uničova, kde žijí sestry Šalamounovy až dodnes.

